

ЖАНРОВО-СТИЛЬОВЕ РОЗМАЇТТЯ ПРОЗИ В. ДРОЗДА

У статті розглянуто основні жанрово-стильові категорії прозових творів письменника В. Дрозда, серед яких можна виділити дві великі групи, що мають свої характерні особливості, сприйняття і аналіз яких вимагає індивідуального підходу.

В. Дрозд як письменник-прозаїк, більше того, як автор великих епічних полотен утвердився в українській літературі далеко не одразу. Ще двадцятирічним юнаком письменника було прийнято до Спілки письменників після виходу в світ першої збірки новел та оповідань "Люблю сині зорі". А до того – юнацьке захоплення віршуванням, перше "биття" за "контрреволюційну" поезію "Берізка". Проте прагнення вилити на папері враження від спілкування з оточуючим середовищем (а журналіст – В. Дрозд не міг уникнути такого спілкування) змусили письменника перейти до прози. Про це сам автор свідчить у романі "Пришестя": "Я досить рано перестав писати вірші, зрозумівши свою поетобездарність, та й скочувала мене віршована форма, проза обцяла стратегічного простору..." [1: 210].

Проза В. Дрозда – багатожанрове, різностильове нагромадження творів, різних в ідейно-тематичному плані, проте споріднених єдиним духом, чи, як сказав би В. Белінський, єдиним пафосом. Письменник звертався як до традиційних епічних форм, таких як новели, оповідання, повісті, романи, так і винайшов індивідуально авторський спосіб подачі матеріалу у прозі. Яскравим прикладом цього став біблійно-агіографічний роман-спогад "Листя землі" – своєрідна Книга буття українського народу протягом століття. Варто відзначити, що В. Дрозд надає привілей великій епічній формі – роману. Захоплення письменника рефлексивними відступами не завжди доречно й можливе в малій формі, тому жанр роману дає можливість не обмежуватися у процесі висловлення думки на письмі.

Жанри і стилі прози В. Дрозда розглядалися різними дослідниками у різні часи принагідно, відповідно до поставленої ними мети дослідження, як-от: міфопоетика творів (Л. Яшина), особливості жанру роману "Листя землі" (М. Жулинський), своєрідність оповідань В. Дрозда (Ю. Бадзьо), "химородність" творів В. Дрозда (П. Майдаченко) тощо. Але на сьогодні не існує жодного дослідження, яке було б зосереджене на аналізі жанрово-стильових особливостей усієї прози письменника.

У своєму дослідженні ми об'єктивно й ґрунтовано підходимо до виділення двох пластів прози В. Дрозда. На такий поділ нас наштовхнула думка С. Андрусів про те, що усі твори письменника можна поділити на дві групи – такі, що їх міг би написати "хтось інший" (традиційна проза), і такі, що їх міг би написати тільки В. Дрозд (так звана химерна проза) [2: 322].

До першої групи можна віднести ті твори, які отримали свого часу "зелену вулицю". Це більшою мірою оптимістичні твори про українське село, про героїв-революціонерів ("Новосілля", "Добра вість"). До творів другої групи належать ті, які були свого часу вистраждані душею, але не прийняті тогочасною системою ("Вовкулака" ("Самотній вовк"), "Катастрофа", "Ірій").

Отже, перша група творів, яку ми виділяємо, – твори традиційні. У період творчої боротьби, спрямованої на відстоювання права на життя повісті "Ірій", письменник отримав пораду від одного видавця: "Пишіть, як усі, і буде вам зелена вулиця..." [3: 25]. Згодом цю фразу В. Дрозд вкладає в уста Бермута з роману "Спектакль". Перші спроби пера були дійсно спрямовані на подачу матеріалу оптимістичного змісту на селянсько-колгоспну тематику або передавали життя й боротьбу окремої сильної особистості. У період 60-70-х років були написані біографічні романи "Ритми життя", "Дорога до матері", поєднані спільною тематикою – оповідь про родину академіка О. Богомольця; та романи "Добра вість", "Ювеналій Мельников" – про революціонера-демократа Ювеналія Мельникова. Ці невеликі за обсягом романи вимагали від письменника клопіткої роботи, оскільки біографічний роман потребує документального підтвердження. Робота в архівах дала В. Дрозду правдивий матеріал, подальше використання якого, проте, скувало й деіндивідуалізувало мову письменника. Суворі межі історичного роману не дають можливості розвитку письменницької думки, фантазування і зміни дійсності. Через це, можливо, письменник і вдається до композиційного поєднання авторського слова й сухої мови канцелярських документів, пов'язаних зі справою Ю. Мельникова: "...певен, роман-біографія "Добра вість" міг бути художнішим, якби я з такою впертістю не зосередився на його документальності" [3: 26].

До ланки традиційних творів можемо віднести роман про самовіддану жінку-юриста "Інна Сіверська – суддя". В. Дрозд при розкритті персонажу судді Інни Сіверської, який є центральним у творі, мав певну свободу слова, чим і скористався. Відчувається, що роман написано у відповідності з життєвою позицією самого автора. В. Дрозд завжди виступав проти економічно-кримінальних операцій, спрямованих на особисте збагачення. Це пізніше побачимо й на прикладі його пригодницького роману "Злий дух. Із житієм". До того ж маємо віддати належне чоловікові-письменнику, який намагається розкрити психологію жінки.

"Публіцистичний", як його назвав сам автор у передмові, роман "Новосілля" базується на репортажних замальовках письменника, який, працюючи журналістом, свого часу був безпосередньо знайомий із проблемами тогочасного села. Оптимістичний роман композиційно складається із двох книг, які подають картини з життя села Блискавиці. Роман – данина часу. Цікавий сюжетний розвиток передає колорит радянського села 80-х років. Твір насичений яскравими образами, спостерігаємо обов'язковий на той час поділ на "позитивних" і "негативних" героїв.

До традиційних творів можемо віднести також повість "Люблю сині зорі", що стала першим прозовим твором, яким В. Дрозд заявив себе не лише як автор поезій та оповідань. Біографічні джерела свідчать про певну містичність появи цього твору. Так, в "Острові у Вічності" письменник згадує, що, пишучи повість, виступав як своєрідний Пігмаліон: створював свою Галатею на папері. І як не дивно, письменник наврочив свою долю: "В одній із ранніх повістинок він (Майстер – В. Дрозд – О.С.) намалював досить точний образ своєї майбутньої супутниці життя, навіть ім'я і по батькові угадав, а уперше зустрівся з нею, уже опублікувавши нетлінку..." [4: 91]. Ірина Володимирівна – ім'я головної героїні повісті "Люблю сині зорі" та дружини письменника Ірини Володимирівни Жиленко. Не дивно, що письменник, який навіть у реальному житті стикався з містичними подіями, звертався до створення фантастичних химерних творів. Але це було потім. А перша повість мало чим указувала на авторство В. Дрозда. Вона могла б розраховувати на статус оригінально-психологічної, коли б не постійне возвеличування комсомолу, комунізму. Виникає відчуття штучності введення комуністичних гасел у твір задля "так слід". Проте не можемо не відзначити своєрідність композиції твору: повість складається з окремих частин із підзаголовками, які вказують на ім'я того персонажа, від імені якого буде вестися оповідь. Таким чином, у невеликій повісті декілька нараторів, кожен із яких виступає із власними поглядами на життя, завдяки чому письменник надає можливість персонажам самостійно нести відповідальність за свої вчинки.

Повість "Що було, що буде" має своєрідний жанр, як визначає його автор-оповідач, "словесного кіно". Це не є сценарій до кінофільму, або по-іншому – кіноповість, бо зовсім інші вимоги висувуються до жанру сценарію. Наратор у кіноповісті майже відсутній. Активна роль надається персонажам. У повісті ж В. Дрозда, навпаки, – автор-оповідач всеприсутній. Повість – ніби сценарій навпаки – суцільна ремінісценція, в якій періодично надається слово персонажам. Твір повністю орієнтований на читача. На це вказують постійні звертання на його адресу: "...мушу попередити читача, що моему скромному малюночку буде далеко до знаменитих пейзажів..." [5: 182]; "Відчуваю, що час уже нашим закоханим зустрінеться. Бо навіть у найвірнішої моєї читачки баби Зінки терпець увірветься..." [5: 219] та подібні.

Із певною умовністю відносимо до традиційних творів повість "Молохви", оскільки вже на час написання й видання це був досить революційний і прогресивний твір, про що свідчать звинувачення в "надмірності психологізму" [6: 5]. У центрі повісті, на перший погляд, – побутові проблеми сім'ї Молохвів. Також автор "замазує очі" редакторам надмірним патріотизмом Андрія Молохви, який здатен пожертвувати родинними стосунками заради громадянського обов'язку. Своєрідним подієвим тлом письменник обирає від'їзд родини Молохвів і пов'язані з цим побутові проблеми. Проте згодом розуміємо, що це лише ширма. У центрі ж повісті – проблеми і переживання сорокарічної жінки Марії. Уперше з'являється вона перед читачем, сидячи в "дитинній" позі, яку одразу ж автор умотивовує: "В розхристаній садибі, серед гармидеру винесених речей, почувала себе, ніби на колючих протягах. І дитинна поза була спробою втекти в себе. Ще змалку за критичних хвилин згорталась бубликом під ковдрою – тоді всі неприємності, образи віддалялися... а навколишній світ ставав крихітним, обжитим, своїм..." [7: 25]. Психологи називають таку позу-самозахист позою "зародка". Але звідки про це знав радянський письменник у часи, коли психологія взагалі не визнавалася як наука? Швидше за все спрацювала природна інтуїція, якої письменникові ніколи не бракувало.

Маємо єдине видання вибраних творів В. Дрозда. І жоден із вищеназваних традиційних творів сюди не увійшов. Мабуть, через те що не мали вони в душі автора того відлуння, не були так вистраждані, як ті, що письменник "вибрав" до свого видання.

В. Дрозд прийшов у прозу через оповідання. Мала епічна форма давала можливість робити короткі замальовки, які мають не меншу художню цінність, ніж романи й повісті. Тим більше, що сюжети багатьох оповідань – біографічні за своєю природою – пізніше знаходили своє місце у "більшій" прозі письменника. Оповідання "Колесо" із присвятою "Батькові" відкриває двотомне видання творів письменника. Як і наступне оповідання "Злодій", воно подає моменти життя батька письменника – Григорія Дрозда. В оповіданні "Злодій" письменник ставить і вирішує моральні проблеми, викликані протиставленням моралі, закону, з одного боку, та життя дитини, яка може померти голодною смертю – з іншого. Невирішеною залишається проблема жанрового визначення твору "Злодій". У двотомнику він поданий як оповідання. Але згодом у романі "Пришестя" письменник називає "Злодія" повістю. За словником: "оповідання – невеликий прозовий твір, сюжет якого заснований на певному епізоді з життя одного (іноді кількох) персонажів. Невеликі розміри оповідання вимагають нерозгалуженого, як правило, однолінійного, чіткого за побудовою сюжету... Описів мало, вони стислі, лаконічні. Важливу роль відіграє художня деталь" [8: 522]. Усі ці моменти мають місце в оповіданні "Злодій": наявність одного моменту життя – правдивий випадок із батьком письменника; у центрі – моральна проблема персонажа Григорія Лободи; сюжет розвивається не за рахунок описів, а на основі роздумів головного героя. На нашу думку, розширення сюжету за рахунок спогадів, роздумів та діалогів, наявність другорядних персонажів все одно не дають можливість зараховувати твір до повісті.

В. Дрозд ніколи не претендував на звання письменника-гумориста, проте в багатьох своїх творах він не уникає влучного гумористичного слова. Так, оповідання "Кролик" з'явилося на основі реальної історії про колишнього колгоспного начальника, в якого "у голові ще свайба, а у матні уже похорон..." [9: 156]. Оповідання написане 1975 року і згодом увійшло до двотомника. Уже в ті роки письменник не уникав гострого слова і не соромився писати про "скоромне", хоча і стикався з нападами "імпотентного, навк переляканого редакторського пера" [10: 70]. Згодом, уже у 1990-х роках ця історія знов знайде своє відлуння у творчості письменника – у збірці оповідань "Усе – про секс".

Коротке оповідання, що стало заголовком однієї зі збірок письменника, "Крик птаха в сутінках" має інтригуючу назву і ніби повинне мати якийсь алегоричний підтекст. Птах, який сумно кричить уночі, наче

"смерть віщує", нагадує нам епізоди з дитячих екранізованих казок про Бабу-Ягу, біля хатини якої жалібно й лячно кричить якийсь птах. Проте немає в оповіданні очікуваної загадковості й фантастичності. Птах кричить не на смерть, а на згадку. Похилого віку Антон, який прожив своє життя укупі із дружиною Явдохою, під впливом пташиного крику згадує щасливі моменти дитинства, коли він закохався і втратив голову, за що його мало не вбив батько: "Немов тільки і жив він, що той один день, коли Явдошка пасла під горою овечки, а він мчав повз неї на схарапуджених конях, коли звивався вузем у батьковій руці, а все життя своє, аж до сьогоднішнього смерку, побачив за один вечір у телевізорі..." [11: 158]. Сумний мінорний настрій передає оповідання. Життя – лише мить, яка минає дуже швидко. Чи варто його витратити на всілякі незначні дурниці, які не залишають сліду в людській пам'яті, не порадають спогадами на старість?

Свого часу, за нескореність перед системою, довелося В. Дрозду, уже одруженому письменнику, провести три довгих роки на службі в лавах радянської армії на далекій від рідної України Алтайщині. Спогади і враження про цю північну місцевість знайшли свій відгук в оповіданнях "Ікра червоної риби" та "Алтайські малюнки", присвячених дружині. Письменникові вдалося підібрати яскраві колоритні образи, за допомогою яких він влучно передає життя людини в суворих північних лісах.

Осібнo стоїть роман "Земля під копитами", який важко віднести чи то до традиційної, чи до химерно-фантастичної прози. Головна героїня роману – Галя Поночівна – має реального прототипа, дуже близького письменнику, – його матір. Проста українська жінка на тлі війни – образ реальний і водночас легендарний, який уособлює не просто жінку, а незнищенну матір, переповнену любов'ю не тільки до своїх дітей, але й до людства в цілому. Сам письменник, створивши образ Галі Поночівни, не хотів, щоб вона стала ще одним літературним символом: "На жодній сторінці твору не промовляє вона високими "любомудрськими" словесами. І її справді-таки героїчні діяння на певному відрізковій історії осмислюються нею не в філософських категоріях, а в живих, реальних, звичних для неї поняттях – своїх дітей, свого села, своєї хати" [12: 30].

До традиційних романів, але більш "дроздівських", ніж за радянських часів, можна віднести і роман "Пришестя", який сприймається як своєрідний підсумок творчості В. Дрозда. Тут є перегук із багатьма творами письменника різних років. Роман написано від першої особи – двійника В. Дрозда – письменника з хутора біля Петрушина. Жанр роману можна конкретизувати як психологізований монолог-спогад про хлопчика з фотокартки, якому були відкриті усі таємниці світу.

Не можемо визначити якусь межу переходу письменника до написання інших, так званих химерних творів. Вони писалися паралельно із традиційними і навіть (маємо надати належне письменникові, який не хотів писати "до шухляди") були надруковані, правда, дещо із запізненням. Однак проблема в тому, що їх сприйняли неоднозначно як читачі, так і критики.

Усі химерні твори об'єднані спільним духом "пакульщини". Пакуль – вигадане місце, яке, проте, має свій реальний прототип. Це ті міста і села Сіверщини (Чернігівщина та Київщина), які були близькі письменникові, де він народився, вчився, працював.

Вступне слово В. Дрозда до вибраного двотомного видання має заголовок "Мої духовні мандрівки: від Пакуля до Мрина і знову – до Пакуля...". Твори, які ми назвемо химерними, підтверджують цю фразу. Пакуль – центр "дроздівського" мікрокосму, те осереддя, яке ніби притягує душу того, хто в ньому народився. Пакульський світ навечно викарбуваний в душі героїв творів В. Дрозда.

Образ міста Пакуля формувався протягом багатьох творчих років В. Дрозда. У це місто письменник періодично переносив події, які відбувалися в реальному житті, в реальних місцевостях. Але як епіцентр Всесвіту Пакуль постав у "Свангелії від Володимира", як влучно назвав роман М. Жулинський, – "Листі землі": "...ще не було ні землі, ні неба, тільки тьма, а Неволя була, і Пакуль був" [13: 46] – свідчить Нестор, Семирозумом названий.

Уперше за часом написання письменник згадує назву міста Пакуль у романі "Самотній вовк" (звідси родом Харлан, Шишига та Великий Механік) і паралельно, але лише побіжно – в оповіданні "Ладимир": "Він жив у Рогу, сільській околиці, якою Пакуль наступав на луки..." [9: 142].

У романі "Самотній вовк" події відбуваються за межами Пакуля, проте кожен із вихідців цього міста, а особливо головний герой Андрій Шишига, відчувають на своїх вчинках вплив походження. Харлан постійно тікає від свого походження, навіть подумки вже продумує назву книги про вивершення над власною сутністю: "Мій шлях на вершини", під останнім рядком якої буде написано: "Пакуль – Мрин – Київ", а може, навіть "Пакуль – Мрин – Київ – Москва". Харлан уважає, що він народився не в той час і не в тому місті. Як може бути рідною домівкою місце, яке викликає лише огиду: "Темні пакульські хати, забагнючені вулиці, тісна хижка з лози під лісом, піч, що димить, вічно хворі тітки..." [9: 316].

Найоригінальнішим у жанрово-стильовому плані є химерний роман "Листя землі". Н. Колошук зазначає, що жанр цього твору не можна визначити однозначно, бо це "синтетичний, багатошаровий твір: елементи соціально-психологічного, соціально-побутового, символіко-фантастичного (міфологізованого) повістуння тут сплетені в одне ціле" [14: 155]. Погоджуючись із цією думкою, спробуємо подати визначення жанру роману з огляду на його особливості як біблійно-апокрифічний літопис наших часів.

Автор-літописець подає розлогі картини життя селянства протягом століття. На підтвердження сказаного кожного разу надається слово персонажам: або діючи у романі, або тим, які були реальними учасниками подій або чули про них від старшого покоління. "Хор" голосів, впливаючись в авторську мову, надає їй особливого звучання, оживлює оповідь колоритом тих часів.

Деякі моменти оповіді мають притчевий або легендарний характер. Притчеві компоненти надають розповіді метафоричного змісту, перетворюють окремі деталі та епізоди на важливі символічні мотиви. Стильова палітра роману відзначається багатством сміливо й доречно використаних діалектних особливостей говірок Сіверщини

та різноманітних засобів стилізації в авторській розповіді (архаїчна, діалектна, просторічна лексика, народнопоетичні засоби тощо).

Не всі химерні твори В. Дрозда мають пряму вказівку на Пакуль. Але за стильовими, образними, подієвими ознаками вони ніби "просяються" до вигаданого письменницькою уявою міста. Дія роману "Катастрофа" відбувається в невеличкому містечку Терехівці, переважно в редакції районної газети, подібної до тої, в якій працював В. Дрозд на початку своєї кар'єри журналіста. Своєрідна подача матеріалу в романі "Катастрофа". Перший великий химерний твір В. Дрозда є цілком новаторським, особливо на час свого написання. У романі ніби існує два паралельні світи: мікросвіт Терехівської редакції – рядової установи радянських часів із звичайними робочими проблемами, та внутрішній світ Івана Кириловича Загатного – нового працівника, який уявляє себе Богом, тому – вищим за інших працівників редакції. Ці світи розмежовані навіть графічно (чи за задумом автора, чи вже з подачі редактора й видавця): перший надруковано звичайними літерами, другий – виділено курсивом.

Поява повісті "Ірїй" свого часу викликала багато різнопланових відгуків. Це – один із яскравих прикладів химерної прози. Тут немає чіткої межі між реальним і казково-нереальним світами, в яких паралельно існує головний герой – хлопчик-мрійник із Пакуля Михайло Решето.

До аналізу жанру повісті звертався свого часу П. Майдаченко, який охарактеризував "Ірїй" як повість-кокалан. Цей жанр відомий ще з античності і являє собою "прийом розгортання в цілі епізоди, а то і в окремі сюжетні лінії фольклорних алогізмів" [15:38]. Жанр кокалану міг бути використаний В. Дроздом під впливом творів М. Гоголя, який у свою чергу писав під впливом народної коміки і гротеску мандрівних дяків.

Роман "Спектакль" – своєрідний "побратим" повісті "Ірїй". За часів гонитв на В. Дрозда за "Ірїй", він почув стільки "крилатих фраз" від редакторів та видавців, що не міг не використати отриманий матеріал у своїй творчості. Доля головного героя Ярослава Петруня – це доля В. Дрозда навпаки. Роман своєрідний і багатоплановий. Розвиток сюжету, як і в багатьох інших творах В. Дрозда, пройнятий духом "пакульщини".

З-поміж химерної прози В. Дрозда можна виділити пригодницько-фантастичні романи містичного характеру останніх років творчості такі, як "Убивство за сто тисяч американських доларів" та "Злий дух. Із житієм".

Роман "Убивство за сто тисяч американських доларів" свого часу викликав скептичну посмішку у критика і читача. Але лише від назви, яка створює ілюзію комерційності твору в душі часу. Насправді ж читач, який прагне розважитись "легким читвом", дуже швидко зрозуміє, що це йому не вдасться. Роман є яскравим плетивом, зітканим із філософських роздумів неординарної особистості Робінзона Макухи та "демоніади" в душі "Майстра і Маргарити" М. Булгакова.

До роману "Убивство за сто тисяч американських доларів" в одному виданні було додано два цикли оповідань "Життя як життя" та "Усе – про секс". Не зв'язаний з оповіданнями сюжетом роман, все ж знаходить у них своє розширення. В оповіданнях дує голосів Робінзона та Балерини збільшено до хору, що складається з голосів людей, які прагнуть сказати про все, що важливого було в їх житті. Більшість голосів безіменні, бо оповідають про свою "жисть" не називаючись.

Роман "Злий дух. Із житієм", написаний на початку 1990-х років, є, на перший погляд, реалістичним зліпком із тогочасної дійсності. Якби не одне "але" – фантастично-химерне підґрунтя. Ця химерність не подібна до означеної у попередньому романі. Вона більшою мірою імпліцитна.

До химерної прози належать не лише романи В. Дрозда, а і значна кількість оповідань, серед яких найбільш яскравими зразками є "Сонце", "Пори року", "Ворон", "Пігмаліон", "Три чарівні перлини", "Білий кінь Шептало", "Жертва диявола", "Бабай" тощо.

За свідченням самого письменника, ще на початку його пошуки нових можливостей слова вилилися в оповідання "Три чарівні перлини" та "Білий кінь Шептало". Але найбільш помітними стали в оповіданні "Сонце". Алегоричність цього фантастичного оповідання не була усвідомлена тогочасною цензурою. Саме тому, можливо, його так легко було надруковано.

Оповідання "Ворон" містично-філософське за жанровою ознакою. Сюжет побудовано на вірі у перевтілення душі. Поринаючи письменницькою фантазією у незвідані трансцендентні виміри, В. Дрозд уявляє життя батькової душі після смерті: "... він помер серед зими, в січневій морози, а напровесні душа його вселилася в старого чорного ворона, що жив у пуші" [9: 128]. Після тяжких життєвих поневірянь у тілі людини для Грицька життя у тілі птаха було полегшенням. Але потяг до родини змушує ворона повернутися до рідної оселі, де жорстока зятева рука його вбиває. Душа вічна, тому вона проходить не один процес перевтілення, не зважаючи на людський фактор: "... Грицькова душа переселилась в кущ бузини, який ріс під хлівцем... напровесні Бориско... викорчував бузину... Грицькова душа переселилась в тополь край городу. Але Марія з Борисом будувалися і тополлю спиляли, бо не стачило деревини. Грицькова душа переселилась в кущ порічок, Бориско закладав новий сад і того куща викопав. Грицькова душа переселилась в мороз..." [9: 138]. Оповідання "Ворон" – перший роздум письменника над сутністю реінкарнації. Він повернеться до цього питання набагато пізніше у романі "Острів у Вічності".

Оповідання "Три чарівні перлини" більше нагадує казку, в якій вирішення загальнолюдських проблем відбувається казково-фантастичним способом. Людина – природна істота, яка, проте, кожного дня нищить цю природу заради задоволення власних потреб. Лісоруб Іван ніколи не вбачав у своїй професії чогось кримінального, поки не зустрівся з русалками, які подарували йому три перлини, що відкривали у їх володаря дивну здатність – переживати відчуття рослинного світу: "Дерева, молода парость, кущі, навіть трава в гущавині – усе мертвіло од жаху перед близькою, видимою смертю. Лісоруб майже фізично відчував той страх..." [16: 48]. Нездатність нормально працювати вибиває Івана зі звичного плину життя, що врешті-решт змушує його повернути перлини до лісу. Колишня безтурботність наповнила все його ество, але в той же час

невимовний сум не давав поради, бо лісоруб "ніби загубив на цій галявині щось таке, чого вже ніколи не відшукати" [16: 51]. Оповідання є ще одним яскравим зразком алегоризації думки письменником. Щоденні турботи відкидають на задній план вселюдські моральні проблеми, згадка про які відбувається у складні переломні моменти життя. В. Дрозд – письменник-психолог, письменник-філософ – своїми творами не дає "розслабитись" читачеві, який прагне лише "легкого читива". Свідченням цього є і оповідання "Три чарівні перлини".

Отже, великий масив творів В. Дрозда можна умовно поділити на дві категорії: традиційні твори і химерні. Причому кожна група містить твори різні у жанрово-стильовому відношенні. Характерним для творчості В. Дрозда є те, що до складу химерних тяжіють не лише романи (цей жанр найбільш поширений серед химерних творів), а й велика кількість менших жанрових форм. На жаль, у межах однієї статті ми не можемо охопити весь масив прози В. Дрозда (що може бути компенсовано подальшими розробками цього питання), тому спираємось на найбільш цінні у художньому плані й найбільш популярні серед читацької аудиторії твори, намагаючись індуктивним методом зробити висновок про всю творчість В. Дрозда.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Дрозд В. Пришестя // Дрозд В. Злий дух. Із житієм.; Пришестя. Романи. – К.: Український письменник, 1999. – С. 155-311.
2. Андрусів С. Володимир Дрозд // Історія української літератури ХХ ст.: Навчальний посібник / Ред. В. Дончик. – К.: Либідь, 1998: У 2-х кн. – Кн.2. – С. 322–326.
3. Дрозд В. Мої духовні мандрівки: від Пакуля до Мрина і знову – до Пакуля...(Передмова) // Дрозд В. Вибрані твори: У 2 т. – К.: Радянський письменник, 1989. – Т. 1: Оповідання. Романи. – С. 5-32.
4. Дрозд В. Острів у Вічності: Роман // Березіль. – 2001. – № 11-12. – С. 23-154.
5. Дрозд В. Що було, що буде // Дрозд В. Земля під копитами: Повісті. – К.: Молодь, 1981. – С. 146-254.
6. Широков С. Оса в киселі, або надмірності психологізму // Літературна Україна. – 1967. – 17 січня.
7. Дрозд В. Молохви. Повість // Дніпро. – 1966. – № 1. – С.15-85.
8. Літературознавчий словник-довідник / Р. Гром'як, Ю. Ковалів та ін. – К.: ВЦ "Академія", 1997. – 752 с.
9. Дрозд В. Вибрані твори: У 2 т. – К.: Рад. письменник, 1989. – Т. 1: Оповідання. Романи. – 462 с.
10. Дрозд В. Усе – про секс: Сучасна проза // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2001. – № 3. – С. 134-149 або: // Хортиця. – Запоріжжя. – 2001. – № 1. – С. 51-70.
11. Дрозд В. Крик птаха в сутінках: Оповідання, повісті. – К.: Радянський письменник, 1982. – 311 с.
12. Дрозд В. Вибрані твори: У 2 т. – К.: Рад. письменник, 1989.– Т. 2: Повісті, романи. – 552 с.
13. Дрозд В. Листя землі: Роман. – К.: Український письменник, 1992. – 559 с.
14. Колощук Н. Про поетику Романа В.Дрозда "Листя землі" // Літературознавство. Бібліографія. Інформатика. Доповідь III Міжнародного конгресу українців. – Харків, 1996. – С. 154-156.
15. Майдаченко П. "Химородність" творів В. Дрозда // Комічне в сучасній українській прозі. – К.: Дніпро, 1991. – С. 38-84.
16. Дрозд В. Три чарівні перлини: Оповідання. – К.: Дніпро, 1981. – 335 с.

Матеріал надійшов до редакції 12.04.2006 р.

Сичкарь О.Н. Жанрово-стилистическое разнообразие прозы В. Дрозда.

В статье рассмотрены основные жанрово-стилистические категории прозы В. Дрозда, среди которых можно выделить две большие группы, имеющие свои характерные особенности, восприятие и анализ которых требует индивидуального подхода.

Sichkar O.M. Genre-style variety of V. Drozd's prose.

The article considers basic genre-style categories of V. Drozd's prosaic works, among which it is possible to single out two large groups with their characteristic features, perception and analysis of which require individual approach.